لبیرەوەری هونەرمەند

حسن زیرەك

عثمان شاربازێری

لە زستاندا ، لە زستانی کوردستاندا ، لە شەوێکی کڕێوەو زریاندا ، لە شاری جوانی بۆکاندا ، ژنێك لە دەمەی ژاندا ، لەسەر وەختی منداڵ دانانیدا ، مامان مزگێنی دایە ، «کوڕمان بوو» . کوڕ بەهرەی خوایە .

– لای زۆر خێزان بوونی کوڕ ، مژدەیەکی خۆشەو خەم بڕ .

ساڵ سەردەمایەك بوو ، کە یەکەم جەنگی جیهانی ، ڕۆژگاری قاتو قڕانی ، تازە تەمی لەسەر زەوی ڕەوی بووەوە .

ئەو شەوەی ئەو ناڵەی تێدا بوو ، ڕێکەوتی پانزدەی مانگی ڕەشەمەی ساڵی (١٩٢٦) بوو

– بەڵێ منداڵێکی کورد بەدەم کوڵی گریانەوە ، هاتە ئەم جیهانەوە ، وەك منداڵێکی خواپێداوو بەناز گۆشکراو لە دایك نەبوو . بەڵکوو هەر لەو دەمەی دەمی بەرمەمکی دایکی کەوتووە ، شیری پەژارەی خواردووەتەوەو بە شیری خەم پەروەردەکراوە .

– ئیتر حەسەنی بێ باوكو بێ لان ئەکەوێتە گێژاوی ژیانو ژانەوە ، لەو تەمەنەدا بە تەنیا باڵی لەگەڵ گەرداوی ڕۆژگارو ئەرکو ئازاردا ئەکەوێتە پەلەقاژەکردن بۆ رزگاربوون لەو گێژەنو گێژاوەو گەیشتن بە بەختیاری ، بەڵام ڕێکەوتو ڕۆژگار گەلی دلڕەق دەبێت لەگەڵیا . هەر لەو دەمەدا حسەینی برای

کچێك هەڵدەگرێ ئەو رفاندنو
رەدووکەوتنە ئەبنە کۆسپ‌و کۆڤان لە ژیانی
ئەو منداڵەدا ، حەسەن ناچار دەبێ کە
شارو کاری خۆی بەجێ‌بهێڵێ‌و ویڵ بێ
بەدوای چارەنووس‌و پاروویەك ناندا ،
بەڵام نان پەیدا کردنی لێ دەچێتە کوڵی
شێر ، سەردەمێك دەبێتە (چاوساغی
حافزێکی کوێر)و سەردەمێکیش بە
(قاوەچێتی) و (توتنچێتی) بەوە خەریك
دەبێت . بەڵام لەسەر هیچیان بەند نابێ‌و
توێتکە ناخوا !! .

سەبارەت بەو بارەی ژیانی دەڵێت :

«یەکێ بێ گەورە . کە بەرەڵڵا بێ»
«وەك منی لێ دێ‌و زەحمەتە چا بێ»
«هەر کەسێ دایکی بێ رەحمی وای بێ»
«دەبێ بەم جۆرە ویڵ‌و ریسوا بێ»

لەپاش وازهێنان لەم پیشەو ئیشانە ،
دەبێتە شاگرد شوفێر .

«بووم بە شاگردی حاجی بێ ئیمان»
«ئەویش تەماعکار . شەخسی زۆر
گیرفان» !

هەر لەم دەمی شاگردی کردنەیدا ،
لە سەفەر ژنێك دێنێ کە ناوی (زبیدە -
زبە) دەبێت . ئەو ژنە خەڵکی کوردستانی
عێراق دەبێت‌و کەس‌و کاری لەو کاتەدا لە
بەغدا نیشتەجێ بوون . . رێکەوت بۆ
لێدانو تێك‌شکاندنی مرۆڤی کڵۆڵ هەمیشە
تێزەو لە کەمین‌دایە ، ئەم شاگرد شوفێرییە
بە حەسەنەوە نایە ، بەو لۆرییە لە
لاوێك ، (مستەفا) ناوێك ئەداو
ئەیکوژێ . ئەو قەوماوە خوێناوی‌و
خەماوییە سەراپا نەخشەی ژیانی
ئەگۆرێ ، خەمەکانی خەست‌تر ئەکا ،
ناچار ئەبێ لە ترسی دەوڵەت‌و دادگا بداتە
کێو لە دەربەدەری‌و دێ بەدەری‌دا
بژی ، - تا لە تەمەنی بیست‌و حەوت
ساڵاندا لە رێی پێنجوینەوە دێتە عێراقەوە
بەو تروسکە هیوایەی بگاتە بەغدادو خزم‌و
کەسی ژنەکەی دالدەیەکی بدەن ، و
هەمدیسان بە نیازی ، دیدەنی‌و دیداری
مەزاری شێخ عەبدول قادری گەیلانی ،
گەلێك لەم هاتنەی بۆ عێراق لا خۆش‌تر
دەبێت ، سەبارەت بەم سەردەمەی ژیانی
دەڵێت : -

«یاڵلا بۆ پێنجوین یا بۆ سلێمانی»
«هەموو کەس ئەیگوت کاکەی ئێرانی»
«گوتم غەریبم وا بووم هەڵوەدا»
«بچمە زیارەتی غەوسەکەی بەغدا»
«بەغدا پاك گەڕام شارع . چاخانە»
«بووم بە شاگردی موسافیرخانە»
«باش کارم ئەکرد رۆژو شەوانە»
«لە ئوتێل شیمال . کە جێی کوردانە»

- حەسەن زیرەك - کە ئەگاتە بەغدا
پاش بەینێك دەبێت بە شاگرد لە ئوتێل
«شمال الکبیر» لە دەمەی شاگردی‌دا کە بە
نوێن هەڵگرتن‌و پاك‌کردنەوەی ژوورەکانی
ئەو ئوتێلەوە خەریك دەبێت ، جار جارە
کە (حەوزە گەورەی بۆکان) و (ناڵە
شکێنەی جوان) و (شەنگەبێری‌و جێ
ژوان) و (کیژان دەچنە مێرگوڵان) ی دێتەوە
بەر دیدەی خەیاڵ‌و لە ناخەوە یادو خەم‌و
خۆشی‌یەکانی دەوروژێ ، وەك بولبولێکی
دیلی قەفەز بە دەنگی گوڵبانگی
تێ‌دەچریکێنێ ، لەو رۆژگارەدا چەند
کوردێکی خوێندکارو خەمخۆری گۆرانی
کوردی لەو ئوتێلەدا ئەبن ، کە نەغمەو
نەوای ئاوازی ئەو ئاوارە بێ نازەیان گوێ
لێ دەبێت ، گیان‌و گوێیان هۆگری ئەو
بەستە خۆش‌و رەسەنانەی گۆرانی کوردی
دەبێت . یەکێك لەو دڵسۆزانەی
گۆرانی‌کوردی ، حەسەن دەگەیەنێتە
ئێستگەی کوردی لە بەغداد سەبارەت بەم
کارە حەسەن دەڵێت : -

«جوان ناساندمی بە عادل عیرفان»
«هەمەکارە بوو لە رادیۆی کوردان»
«ووتی برای کورد تۆش لە خۆمانی ؟»
«ئا بۆمان بڵێ بەندێ گۆرانی»

(عادل عیرفان) خوا لێ‌ی
خۆش‌بێت ، لەو سەردەمەدا کارگێر بووە
لە ئێستگەی کوردی ، زۆر دۆست‌و
دڵسۆزی گوێندەو گۆرانی بێژی
دەنگخۆش‌و لێ‌هاتوو بووە ، یارمەتدەری
زۆریان بووە لە تۆمارکردنی گۆرانی لەو
ئێستگەیەدا .

یەکەمجارێك کە حەسەن زیرەك چووەتە
ئێستگەی کوردی لە دوا مانگەکانی ساڵی
(١٩٥٣) بووە ، کۆری مۆسیقاو گۆرانی کە
دەنگی تاقی‌دەکەنەوە یەکەم ئاوازێك کە
بۆیان دەڵێت بەستەی (وەرگەرێ
ئاوێزانت بم) دەبێت :

«عاشقان دێن لە دوور رادیارن»
«رەنگیان زەردو لێو بە بارن»
«بە دەردی دڵ گرفتارن»
«مەنعیان مەکەن ساحیب یارن»
- وەرگەرێ ئاوێزانت بم -
- شۆرە ژن دەستەملانت بم -
یا رەبی بە میوانت بم -

هەواو هۆنراوەکەی - (فۆلکلۆر)ە .
حەسەن زیرەك دەڵێت :

«کە بەندێکم گوت بە دڵی پڕ گریان»
«لە خوداوە . جەرگیان بۆم بوو بە بریان»
«مەخلەس دامەزرام لە رادیۆی کوردی»
«لە رادیۆی بەغدا . هێنگجار بە مەردی»

هەر لەو ساڵەدا حەسەن زیرەك وەك
ئاوازەخوانێك‌و ئەندامێکی کۆری گۆرانی

لەو ئێستگەیەدا ، دادەمەزرێ لە سەرەتاوە مووچەی مانگانەی شەش دینار دەبێت . دوایی بۆی زیاد دەکرێت ، و لەم کاتەی ژیانی هونەری‌دا لەو ئێستگەیە پەنجاو شەش گۆرانی خۆش‌و پڕ جۆش‌و دڵگری تۆمارکردووە وەك بەستەکانی (ئەی نیزام) (ئەی وەی زارا)

(باخەوان خۆم غەریبم) (باوانەکەی باوم)
(بـــــــــەلـــــــــەنگەر)
(چاوت جوانە لەیلا) (چارۆکێ)
(وەرگەڕێ ئـــــــاوێزانت بم)
(کەو یار) (گیژان دەچنە مێرگۆلان) (مەناڵە
بـولـــــــــــــبول)
(کەژۆ کەژاڵێ) (شۆڕێ ماڵم شۆڕێ)
(ساقی بۆم تێکە) و (گەوهەرێ) . .

لەم سەردەمەی ژیانی‌دا لە عێراق رۆژگارێکی زۆری لە شاری سلێمانی بەسەر برد ، کە بە کارو کاسبی‌یەوە خەریك بوو ، لە بازاڕی بەر خانەقای سلێمانی دووکانێکی دانابوو ، زستان کوپەی تێدا دەفرۆشت هاونیان شەربەت‌و ماڵەکەشی لە گەڕەکی دەرگەزێن ، نزیك باخی شێخ لەتیف بوو ، حەسەن زیرەك لەو ماوە کەمەی لە سلێمانی‌دا ژیا سەبارەت بە دەنگی خۆش‌و قسەی خۆشی زۆر ئاشناو رۆشنای بۆ خۆی دۆزی‌یەوە .

— حەسەن کوڕی گۆوەندو گۆرانی بوو ، کەسێکی بەستەزان‌و بەزمی بوو ، شەوانە ماڵەکەیان جمەی هاتووە لە میوانی هونەردۆست‌و ئاوازخواز ، جار جار [بەدمەست] پەستی کردووە ، تا یەکێك لەو کەسانەی حەزیان بە دەنگی حەسەن ئەکرد ، ئەویش خواڵی‌خۆش بوو (کاك کەریمی حاجی فەرەج) بوو ، خانوویەکی لە نزیك ماڵی خۆیان لە گەڕەکی کانێسکان بۆ بە کرێ گرت و بڕێکی باش ژیان‌و گوزەرانی بۆ دابین کردبوو .

— شەوێك لە شەوانی زستانی ساڵی ١٩٥٧ دا لە ماڵی (کاك کەریمی حاجی فەرەج) چاوم بە حەسەن زیرەك کەوت ، لەو شەوەداو لەو شوێنەدا هەر دوو ژنەکەی لەگەڵ‌دا بوو (زبێدەو ئامین) . لەو کاتەدا بە رێکەوت گۆرانی (چاوت جوانە لەیلا) لە ئێستگەی رادیۆی عێراقەوە بلاودەکرایەوە حەسەن خۆی هەستا دەنگی رادیۆکەی ساف و سازگارتر کرد ، ووتی حەز دەکەم «ئێوەش لەگەڵ من‌دا گوێ بۆ ئەم گۆرانی‌یە رادێرن خاتیرەیەکی جوانم لەگەڵی‌دا هەیە !)»

لەو شەوەدا گۆرانی بۆ ووتین بەستەی رەسەن‌و بەجۆش ، تافەتاف لە گەروویەوە بێ پسانەوە ئەهاتە خوار ، (ئەوەی ئەیووت نەی‌ئەوتەوە) بۆ ڕاگرتنی تاکت‌و تیپۆی ئاوازەکانی ، هەڵسوڕاندنی تەزبیحەکەی دەستی بوو ! . ئەو (پشوو درێژی‌و رەوان بێژی) یەی لە ووتن‌دا لە زیرەکدا دیم ، بەهرەیەکی خواکردو هونەرێکی سروشتیم دی . بۆیە تا لە ژیان‌دا بوو بە چاوێکی پڕ بایەخەوە ئەمڕوانی‌یە ئاوازە نایاب‌و بەشۆزەکانی ، بە گۆیندەیەکی گەورەی گۆرانی کوردیم دەزانی ، لە مردنیشی‌دا هەردەم دەمەوێ یادی فەرامۆش نەکەم ، رەوا پتر بدەم بەو هونەرمەندە .

— حەسەن زیرەك تا مانگی تەمموزی ساڵی ١٩٥٨ لە عێراق‌دا مایەوە ، دوا بە دوای ئەمە رووی کردەوە ئێران .

— کە گەڕایەوە ئێران سەردەمێکی کەم لە (بۆکان) ئەمێنێتەوە لە پاشا لە ڕادیۆی کوردی (مەهاباد) دا ئەمزرێت و دوایی ئەگوێزرێتەوە بۆ ڕادیۆی تاران بەشی کوردی ، لەو کاتەدا ئەو ئێستگەیە پێویستی بە ئافرەتێکی خوێندەواری کورد دەبێت ، حەسەن زیرەك (میدیای زەندی) کە کچێکی خوێندەوار دەبێ‌و لە چۆلی سێ‌یەمی ناوەندی دەبێ لەو دەمەدا . لەو ئێستگەیە ، دایدەمەزرێنی‌و مانگێك پاش دامەزراندنی ، ئەو کچە مارە ئەکاو ئەبێتە هاوسەری ژیانی ، لەو ژنە دوو کچی لەم ماوەیەی ژیانی‌دا بڕێکی یەکجار باشی گۆرانی‌یەکانی بە هاوکاری تیپی مۆسیقای (تاران) و (کرماشان) تۆمارکردووە ، وە ئەو ئاکارە هونەری‌یانەی (پێشکەوتن) و (دەرکەوتن) یکی نوی‌ی تری دا بە زیرەك .

— ساڵی ١٩٦٦ نامیلکەیەکی لە تاران‌دا چاپ کرد بە یارمەتی‌دانی میدیای زەندی و شازدە گۆرانی‌ی خۆی تێدا بلاوکردەوە ، کە هەوای هۆنراوەکان ، هونەرمەندی کوردی کرماشانی (فەرەیدوونی مورادی)) بە (نۆتە) بۆی نوسیوەتەوە ، وەك ئاوازەکانی (چارۆکە هەولێری) یە (بەرهەڵ بێنە) (شەو) (لای لای سوورە گوڵ) (بووك مریەم) و . . بەڵام شەیتان‌و شۆفار لە ژیانی زیرەکدا زۆر بوون هەردەم مێمل‌و رێگربوون بۆی . خۆشی لە ئێستگەی تاران وەرز بوو بوو ، حەزی ئەکرد تاکە کەسی‌و لە دەرەوەی ئێستگە تۆماربکا . یەکەم هەنگاوی لەو ساڵەدا ئەوە بوو هاتەوە عێراق ، لە سلێمانی لە ماڵی زۆر ئاشناو ناسیاوو لایەنگرەکانی‌دا ئاهەنگی گێڕاو گۆرانی تۆمارکرد ، ژیانی میوانی زۆری لە ماڵی ئاشنا دێرینەکەی (کەریمی حاجی فەرەج) دا بوو ، لەسەرەتای ساڵی (١٩٦٧) دا لە (کەرکووك) و (هەولێر) لە ماڵە ناسیاوەکانی

چەند ئاهەنگێکی گێراوەو گۆرانی تۆمارکردووە لە مانگی مارتی ١٩٦٧ بە نیازی تۆمارکردن چووەتە ئێستگەی کوردی کۆماری عێراق ، وە چەند گۆرانی‌یەکی ناوازەی پێ بووە ، تا لەگەڵ (نەسرین شیروان) دا پێکەوە بە دوو قۆڵی ئەیانەوێ گۆرانی (لالە بە دەستان) تۆماربکەن‌و پراوەیەکی زۆری تێدا دەکەن ، بەڵام ڕێکەوت‌و ڕۆژگارو کۆسپ بوارە نادا ، ئاواتەکەی بێتە دی‌و ، ئەو بەرهەمە هونەری‌یانە بۆ ئەمرۆی گۆرانی کوردی بەجێ‌بمێنێ . بە هەڵاتوویی ئەگەڕێتەوە بۆ سلێمانی لە وێشەوە بۆ ئیران .

هەر لەم کاتەشە ، (میدیای زەندی) کە هاوسەرو خۆشەویستی بوو . وازی لێ دێنێ ، بەڵام (زیرەك) لەبەر خۆشەویستی‌و چاوی دوو جگەرگۆشەکەی **(ساکارو ئارەزوو)** پەنا ئەباتەوە بەر میدیا ، تا هێلانەی بەختیاری‌یان نەڕوخێ ، بەڵام (میدیا) مل‌ناداو داوای جیابوونەوە دەکا . حەسەنی هونەرمەندو باوکی دوو منداڵ ڕووئەکاتە میدیاو ئەڵێ :

«گەر دەرمکەی ڕوو لە کوێ کەم»
«هیچ پەنایەکم نی‌یە ! .»
«گەر بە دان پۆستم دەرێنی»
«دێمەوە چارەم چی‌یە ! »

بەڵام زۆربێژی کەڵکی نابێ حەسەن زیرەك بۆ دواجار (میدیای زەندی) بەجێ دێڵێ . سەر لەنوێ ژیانی‌و گوزەرانی زیرەك وەك یاری (مارو پەیژە) لە ترۆپکەوە دەگەڕێتەوە بۆ سەر کلك ! ! .

لەسەر ڕێگای نێوانی شاری (بانە) و (پێنجوین) چایخانەیەك دائەنی‌و ئەبێتەوە بە چایچی بۆ دابین‌کردنی (ژیان و نان‌و گوزەران) ! . بۆ خۆی‌و دوا ژنی کە ناوی (رابە) یە . . سەبارەت بە هونەری گۆرانی‌و گوزەرانی‌و چایخانەکەی حەسەن زیرەك دەڵێت .

– چایخانەیەکی پڕتووکاوو ناخۆش‌و عەجایبم هەیە . ئەگەر بێن تەماشای بکەن تەعەجوب دەمێنن دەڵێن چۆن لێرە دەژی ، نا ، پێم خۆشە کاسبی لێ دەکەم . هونەر بۆ من بەهرەیەکی نەدا لە ئیران هونەر بۆ من کارێکی نەکرد کە بەشوێنی‌دا بچم چونکە کوردم بە کوردی قسە دەکەم» .

– لەپاشا دوا ڕۆژی ژیانی‌و پیری‌و پەککەوتەیی خۆی هێنایەوە شاری شنۆ ، و سەردەمی نەخۆشی لە خەستەخانەکانی (ڕەزایی) یەو (تەورێز) و (بۆکان) گوزەران ، تا لە ڕۆژی دووشەممە ڕێکەوتی ١٩٧٢/٦/٢٦ بە نەخۆشی شێرپەنجە (سەرەتانی جەرگ) کۆچی‌دوایی کرد ، لەسەر راسپێری خۆی کە لای (ئیمام جومعە) ی بۆکان کردبووی ، لە گردی (ناڵەشکێنە) ی بەرامبەر شاری بۆکان بە خاکی ئەسپێرن .

ئەم ساڵ ئەوا هەشت ساڵی ڕەبەق بەسەر کۆچی دوایی ئەو بەهرەمەندو بلیمەتەی گۆرانیی کوردی دا تێ‌پەڕی ، هیوادارم کە ڕۆژی کۆچی دوایی حەسەن زیرەك لە مێژووی مۆسیقاو گۆرانی کوردی‌دا جێگایەکی بڵندی بۆ دابنرێ ، لە رووی ڕاستی‌ی و ڕەواوە ئەیڵێم کە ئەو هونەرمەندە لە مردنیدا ، زیندوو بووەوە . گۆرانی‌یەکانی زیاتر چوونە ناو گوێ‌و دڵی هەموو کوردێکی گۆرانی ویست .

– حەسەن زیرەك ، بەستەبێژێکی زانا بوو گوێندەیەکی بە توانا بوو ، لە هۆنراوە داناندا شارەزا بوو ، هەرچەند نەخوێندەوار بوو بەڵام وەك شاعیرێك هۆنراوەی بۆ زوربەی گۆرانیی‌یەکانی داناوە ، یا لەگۆرانی‌یەکانی دا هۆنراوەی جوانی ووتووە ، کە لە (سەمت) و (سیستم) ی شیعری‌دا ڕێبازو شێوازی جۆربەجۆری گرتووە وە لە *(شایەرە)* بەهرەمەندەکانی تری کوردەواری جیاوازترە بەڵکوو زانایانەترو شارەزاتر بۆ شیعرەکە چووەو پتەوتر دایڕشتووە : ئەمە چەند نموونەیەکە لە هۆنراوەکانی :

(١) کیژان دەچنە مێرگوڵان – مێرگینە
تێکڕا دەچنن وەنەوشە .
ئارەق لەو هەنیەی دەتکێ – تك
تك دێنە خوار
تەڕ دەکەن پانیی کەوشە .
کیژێ لە دایکت مەترسە
بۆم وەرە دەرگی حەوشە
«چاوی خومارو نێرگز ، بۆچی
بیبینم»
«با لەسەر باڵای لێو ئاڵێ ، دەرچێ
گیانی شیرینم»

(٢) جوانی ، بە دینم جوانی
بە ملیۆنێ هەرزانی
ئاورت لە من بەرداوە
سەرتۆپی کوردستانی
لەبەر ئەو گۆزە دەمرم
ناسکۆڵ دەیبا بۆ کانی

(٣) کیژە کوردەکەی سەربەست
خوڵقاوی
بە داوی گەردوون ، گیرۆدە ،
ماوی
توخوا پێم بڵێ بۆچ وا ژاکاوی ؟ !
کیژە مەرۆ جوانی
گوڵی کوردستانی
ئاسکی لە کوێستانی
نەمامی بێستانی ،

(٤) تەنیا گوڵەکەی باخی ژیانم
دایم لە دووریت دڵ پڕ گریانم
ئەتۆ شەوقی ئەمن زریانم

(٥) بە مەستم قەد مەزانە
بە دینم دەپەرستم
دەستم گیرا بەرۆکی
مەمکۆڵەی کەوتە دەستم
هاواری کرد وەی دایە
لەپڕ سەرپەنجەی گەستم !!

– (زیرەك) . . ئەو سەرناوە هەر شایانی خۆیەتی بەراستی زیرەك بووە ، بەو نەخوێندەواری‌یەوە هۆنراوەی (حەریق) و (نالی) و (وەفایی) و (تایەر بەگی جاف) و (عەلی باپیر ئاغا) و (ئەحمەد هەردی) و (پیرەمێرد) و (گۆران) و (ئیامی) – لە مەقامەکانی‌دا ووتوونی . زانیویتی کە هۆنراوەی فۆلکلوری یا هۆنراوەکانی خۆی کێشی‌یان جیاوازە لەگەڵ تاکتی مەقامدا ! .

– حەسەن زیرەك ، وەك کەسێکی هەڵکەوتوو نە قوتابخانەیەکی هونەری دی‌بوو ، نە پیتێکی خوێندبوو ، نە مامۆستایەك پەلی گرت‌بوو ، لە کۆمەڵێکی دواکەوتوو ، دوور لە شارستانی ، دوور لە رادیۆو مۆسیقا سەرباری ئەمانەش هەتیوی‌و هەژاری‌و بێ‌نانی‌و بێلانی‌و دەربەدەری . جا کەسێك ، حەسەنێك ئا لەو ژیان‌و گوزەران‌و جیهانەدا ژیانی خاوەنی ئەو هەموو هەواو (هۆنراوانە) بێت مایەی سەرسامی‌و سەربڵندی ئەو گەلەیە ، کە بەهرەمەندی وای تێدا هەڵدەکەوێ شایانی ناوهێنان‌و رێزلێنان‌و یادکردنەوەو پەیکەر بۆ کردنە . رەوایە چەند سینەماو سەیرانگاو یانەو شوێن و شەقامێکی بە ناوەو ناوبنرێ . چونکە بەهرەمەندێکی بێ وێنەیە لە بەستەی رەسەنی گۆرانی کوردی‌دا .

– گۆرانی‌یەکانی (حەسەن زیرەك) ، خوێندەوارو نەخوێندەوار ، کرێکارو

– گۆرانی‌یەکانی (حەسەن زیرەك) ، خوێندەوارو نەخوێندەوار ، کرێکارو جوتیار ، دەوڵەمەندو هەژار ، پیرو هەرزەکار ، دڵتەرو دڵدار ، شادو خەمبار لادێ‌و شار ، لایان خۆشەو بە گوێ‌و دەروونی زوربەی زۆری کورد ئاشنان ، ئاوازەکانی زیندوون و ساوان ، پیربوون‌یان بۆ نی‌یە ، نا بێزرێن‌و مۆدو مەودایان بەسەر ناچێ . زۆر کەس هەن کە گۆرانی‌یەکانی ئەو بەهرەمەندە بە جگەرگۆشەی خۆیانی ئەزانن ، بەسەر زارو زمانیانەوەیەو ئەیانڵێنەوە . پێ‌یان ناخۆشە کە کەسێکی تر دەسکاریان بکا ، یا تێکیان بدا یا ناخۆش بیڵێ . گلەیی‌یان لەو کەسانەیە کە (هۆنراوە) یا (هەوا)ی حەسەن زیرەك ئەڵێن ، و ئەیکەن بە (فۆلکلۆر) . . رووی راستی‌ی‌و رەوا ئەشارنەوە مافی ئەو کۆچ‌کردووە پێ‌شێل دەکەن ! .

– لە عەرەب‌دا ، دەنگێکی ناوازەو ئاواز زانێکی بەرزو دەنگخۆشێکی بلیمەت (ام کلثوم) کۆچی دوایی کرد . کە تا هەتایە لەو دەنگە نابێتەوە ، لە کاتێکدا ئەم هونەرمەندە ، خوێندەوار بوو ، خاوەنی خزم‌و کەس‌و کاربوو ، پارەدار بوو ، نازدار بوو ، شاعیری وەك (ئەحمەد رامی) و دەیانی تر مۆسیقاری وەك (ریاض السنباطي) و (بليغ حمدي) و (عبد الوهاب) و زۆری تر . . هۆنراوەو ئاوازیان بۆ داناوە ، (ام کلثوم) ی هونەرمەند بە ئارەزووی خۆی شیعرو ئاوازەکەی هەڵئەبژاردو بە شان‌و شکۆوە بە دڵێکی خۆش‌و سەرێکی ئاسوودە ئەو کاتەی خۆی ئەیویست گۆرانی‌یەکەی تۆمار ئەکرد . . تەنیا (قورگ) لەسەر (کلثوم) بوو .

– بەلام زیرەکی بیلمەتی لەمەر خۆمان ، کەسێکی بێ پشت‌و پەنا ، هەژارو بێ‌نەوا ، بێ پارەو بێ پەروا ، بێ نازو نەخوێندەوار بێ نان‌و بێ لان ، خۆی هۆنراوەکەی دائەنا . خۆی ئاوازەکەی دائەنا ، خۆی ئەگەرا بە دوای شوێنێکدا تۆماری بکا . بە پارەیەکی کەم‌و بگرە بە نانەسکی‌و خۆرایی . . سەرەرای کۆسپ‌و کەسەر ، جاوەك چۆن ئەو کەلسومە مەزنە لە عەرەب رۆی ، گەلێ گەورەتر لە کەلسومی عەرەب لە کورد مرد . . کە ئەویش (حەسەن زیرەك)ە لە کۆتایی‌دا ئەڵێم :.

«حەسەن رۆی بەڵام دەنگی حەسەن ما
بۆ ئێمە بەستەی کوردی رەسەن ما»

«گەنجینەی (بەستە) و (هۆنراوە) و (هەوا) بنوو . وەك چۆن ژیایت . بێ ناز . بێ نەوا»

«رۆژێکیش دادێ . بزانرێ تۆ کێی خاوەن کام شاکار ؟ رێبواری کام رێی»

سەرچاوەکانی ئەم نوسینە
١ چریکەی کوردستان ١٩٦٦ حەسەن زیرەك
٢ – محمد ئەمین کاکی حەسەن زیرەك (گفتوگۆ)
٣ – میدیای زەندی (گفتوگۆ)
٤ حەسەنی نامی (گفتوگۆ)
٥ (ش . م) لە سلێمانی (گفتوگۆ) لەبارەی حەسەن زیرەکەوە
٦ – گەوهەری کتێبێکە ئامادەی چاپکردن‌و بلاوکردنەوەیە .
٧ – ئەو وێنەیە تایبەتە بە کتێبی (گەوهەری) !